

BİTKİSEL ÜRETİM VE UYGULAMA **ŞUBEMÜDÜRLÜĞÜ AKADEMİ MERKEZİ** **FALİYETLERİ**

Tacettin BORAN
Ziraat Yük.Müh

MEYVE AĞAÇLARINDA BUDAMA

Meyve ve diğ er ağaçlarda tabiatları içinde her zaman budama mutlaka yapılması gereken şartlardan değildir. Optimal şartlarda, yani ağaçların yaşamalarına tamamıyla uygun olan  evre şartları içinde, budama mutlak yapılması gereken zorunlu iř olmadığı gibi, meyve ağaçlarında iyi ve bol meyve elde etmenin de temel koşulu değildir.

Bol ve iyi bir mahsul elde etmenin yolu budamadan önce meyve ağacı türüne göre seçilmiş uygun bünyeye sahip tahlili yapılmış ve eksik besin maddeleri tamamlanmış toprak yapısı, gereği gibi hazırlanmış dikim yatağı, sürekli olarak iyi beslenmeye, yapraklarının sağlıklı tutulmasına, toprağın işlenmesine yeterli ve dengeli gübr.elenmesine ve sulanmasına bağlıdır.

GEREKSİZ BUDAMANIN ZARARLARI

- 1- Ağacın zayıflamasına neden olur.
- 2- Zayıflanmaya neden olduğu için dolayısı ile ağacın ömrü kısalır.
- 3- Verim miktarını azaltır, tabii halinde büyüyen bir ağacın, bütün ömrü boyunca ve ortalama yıllık verimi, sürekli bir şekilde budanan bir ağaca göre, çok daha yüksektir.
- 4- Verime yatmasını geciktirir.

BUDAMAYI GEREKLİ KILAN NEDENLER

1- Ekolojik nedenler: Toprak hava nemi ve ışığı dengeleme (karadeniz-akdeniz) güney doğu, iç anadolu farklıdır

2- Kültürel nedenler: Fidanlıklarda ve ilk yıllarda şekil budaması yapılması, ticari amaçlar ve meraklı istekleri. (bodurlaştırma muntazam bir şekil veya ispalye şeklinde)

BUDAMADA 4 TANE AMAÇ VARDIR

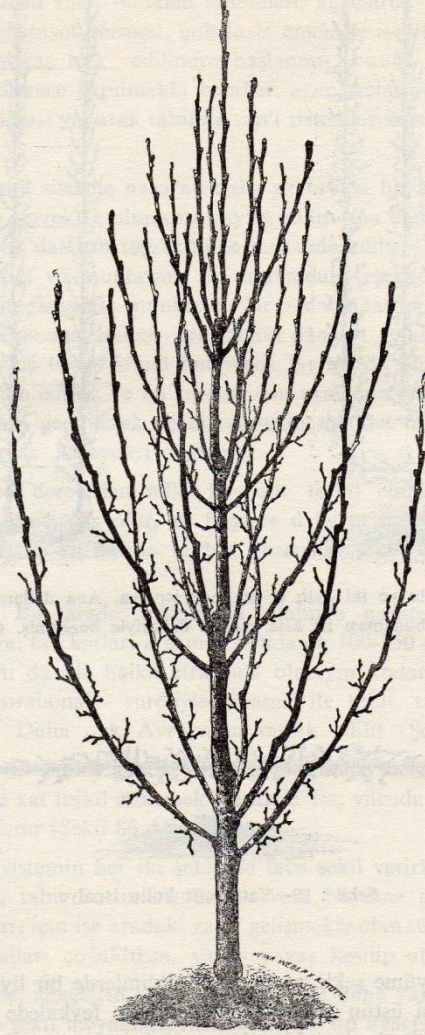
Şekil vermek, nemi dengelemek, ışığı dengelemek, odun dalları ile meyve dalları arasındaki dengeyi sağlamak. Bu budamacıların anayasası sayıla bilir.

BUDAMA ŐEKİLLERİ

Meyve bahçelerinde, yaşam evrelerinde çeşitli amaçlarla yapılan budamaları 5 Şekil altında toplaya biliriz.

1- Dikim budaması: Kök ve dalların kısaltılması, fazlalarının azaltılması.

2- Şekil budaması: Dikimden sonra doruk dalın yüksekliğini kontrol ederek yan dalların gidiş yönü ve sayıları ile dengeyi sağlayarak genel olarak piramit form vermek. (Farklı form tercihleri hariç) Üst açı 100-120 derece yeterli.

Şekil : 87- Bir piramit şekli; Her katta 5 dal,dallar üzerinde ikinci dal sistemi teşkil edilmiş, yalnız kısa meyva dalları mevcut.

3- Bakım budaması: Orta yaşa gelmiş ağaçlarda, odun dalları ile meyve dalı arasındaki fizyolojik dengeyi sağlamak için fazla olan meyve dalları alınarak, vegetatif büyüme teşvik edilerek, fazla mahsülden yorulacak ağacın dinlenme periyoduna girmesinin önüne geçerek, ağacın çabuk yaşlanmasını önlemek ve kaliteli meyve elde etmek.

Bütün budama sistemlerinde, şekil budaması yaparken, taçın tabii büyüme eğilimini göz önünde bulundurmak, dik büyüyenlere dar bir açı ile dik, yayvan büyüyenlere geniş bir açı ile yayvan şekil vermek lazımdır (Şekil 93, 94, 95, 96, 97).

Bakım budaması

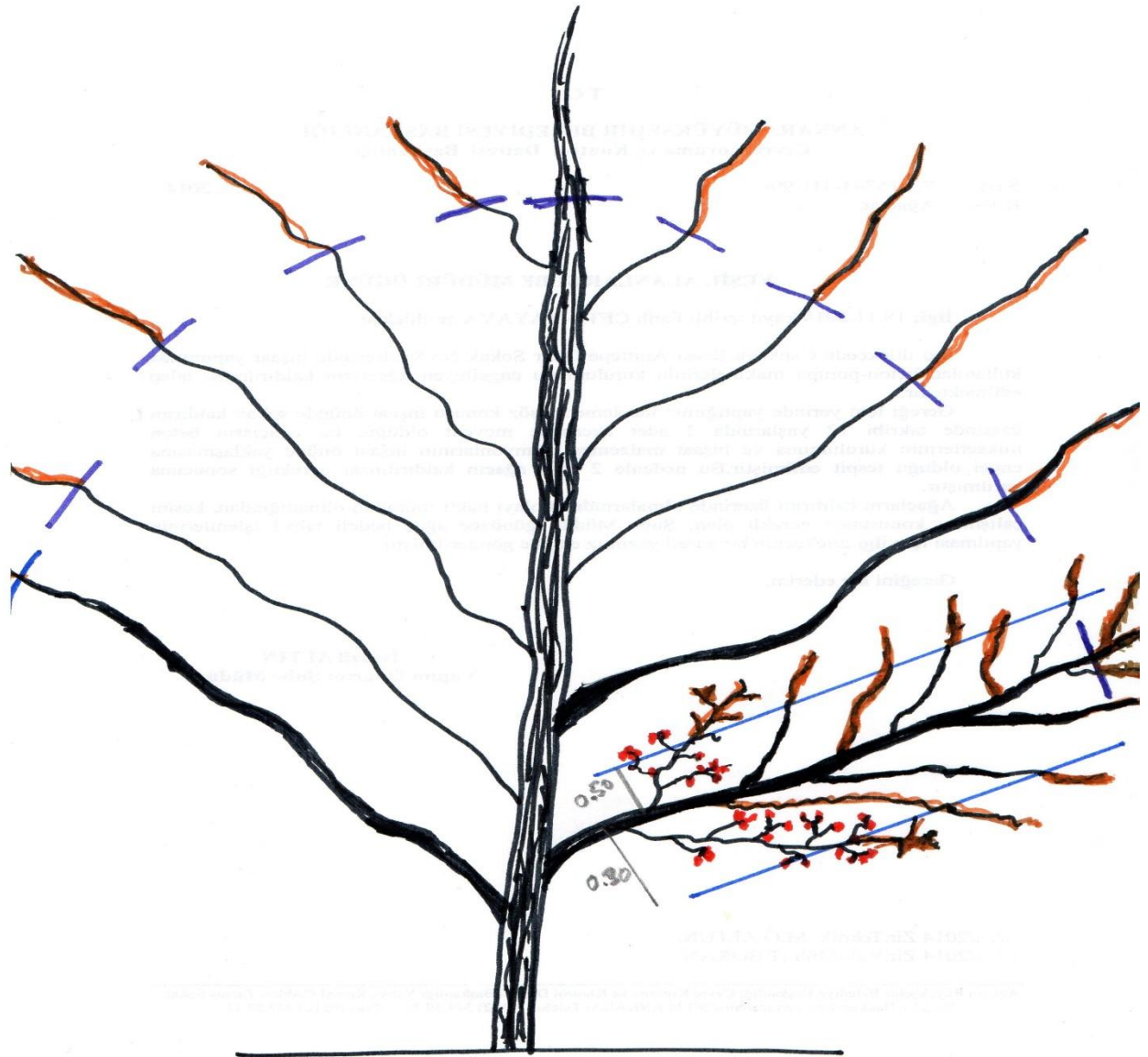
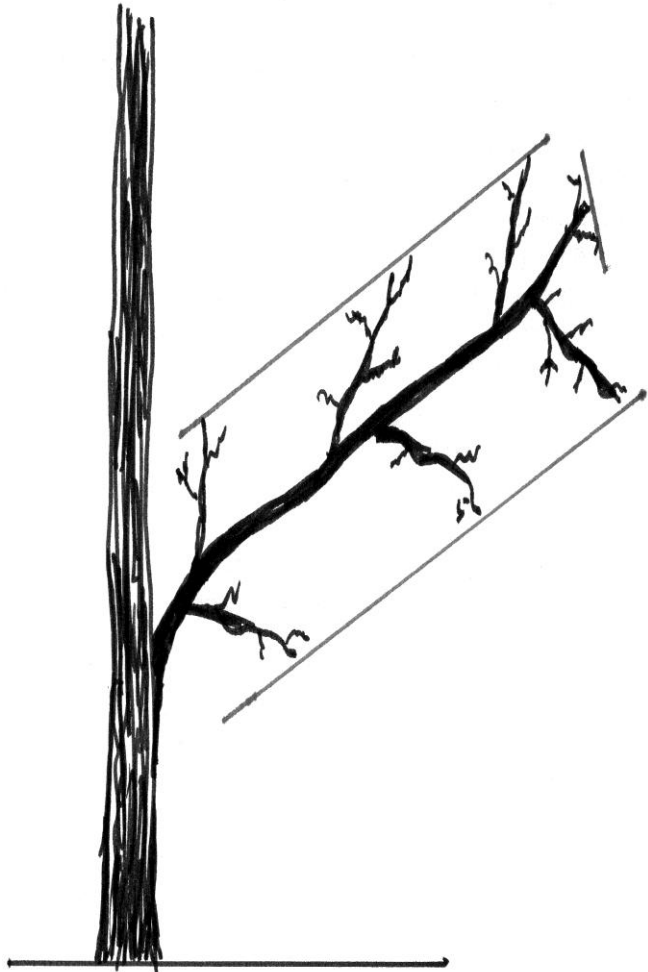
Tabii sistemde budanarak yetiştirilen ağaçlarda yaş ilerleyip te ağaç tam şeklini aldıktan ve fizyolojik dengeye girmeye başladığından sonra artık şekil budaması önemini kaybeder. Bunun yerine, ağaçta muntazam ve verimli bir mahsul dalı sisteminin mahafazası için, bakım budaması geçer. Şu halde, bakım budaması, orta yaşdaki ağaçlarda önem kazanır. Bu yaşdaki ağaçlar, meyva dalına dönecek yedek dallara fazlasiyle sahip olduklarından, doğru ve mutedil bir budamaya karşı müsbet tepkiler gösterirler. Yani, bakım budamasıyla vegetatif büyüme uyarılmış ve bu sayede mutedil ve muntazam bir meyva dalı yanında, gerekli sürgünlerin de teşekkülü sağlanmış olur. Böylece, meyva türlerimizin bir kısmında gördüğümüz dinlenme (alternans) ortadan kaldırılmış olacağından, ağaçların hem mahsul yükü altında kocamamaları ve hem de muntazam ve kaliteli mahsul vermeleri temin edilmiş olur.

Setil: 93. İyi bir şekilde budanmış, doğru ve muntazam taçlandırılmış bir armut ağacının budamadan önce ve sonraki hâli.. Doruk dalı bırakılmış ve iki katı arasında 80 cm. aralık olup, her taç katındaki ana dallar güzelce taksim edilmiş ve birbirinin üstüne değil, tam arasına gelecek şekilde seçilmiş. Budamalarla kısaltıldıkları için alt kısımları boş olmayıp meyva dalcıkları meydana getirecek kısa dallarla donanmış.

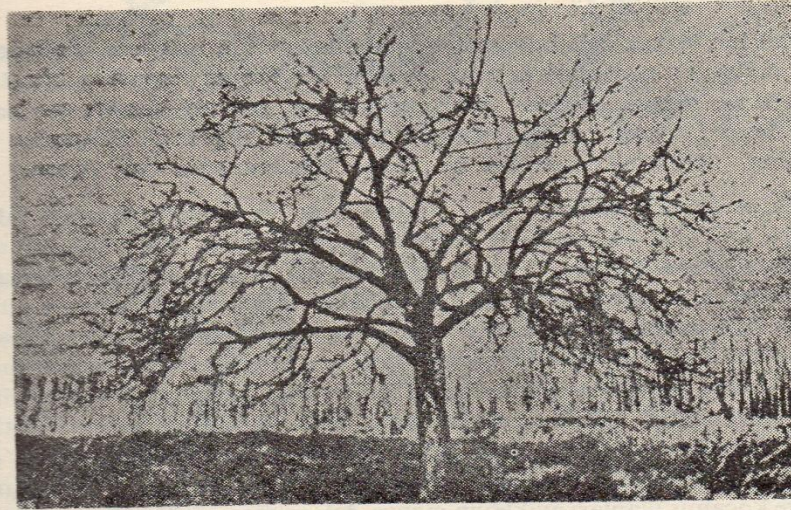
4- Meyve dalı budaması:

Fazla olan odun dalları varsa budanarak, meyve dalı sayısı artmasına teşfik etmek.

Şekil: 98. Uzun müddet budanmadan kendi hâline terkedilmiş yüksek gövdeli ve kuvvetli bir elma ağacının, dalları birbirine girmiş ve sıklaşmış tacı.

Şekil: 99. Aynı elma ağacı ayıklama budaması yapıldıktan sonra (budama nemli bir iklim bölgesinde bir senede birden yapılmıştır.)

5-Gençleştirme budaması:

Çok yaşlı ağaçlarda kuru, sıklaşmış, birbirine girmiş dallar alınır. Ağacın taç yapısı küçültülür.Üst tarafta yeni sürgünler teşfik edilir.